



Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. XII. Inquiruntur nonnulla circa species & cognitionem Angelorum, &
primò quomodo Angelus cognoscat Deum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO UNDECIMA.

Quomodo Angelus cognoscat futura & praterita.

I. **P**RIMA Conclusio: futura tam necessaria, seu ex causis necessariis naturali sequela provenientia, quam ea quorum cause licet contingenter applicentur, ex iis tamen applicatis naturaliter & necessariò procedunt, cognoscere naturaliter potest Angelus: ita S. Thomas 1. parte, q. 57. art. 3. Molina, Vasquez disp. 227. Granada tract. 5. disp. 1. & alii. Ratio est: quia priora cognoscuntur in sua causa naturaliter, utpote ex qua naturali necessitate procedunt, qualia sunt Eclipsis solis & lunæ, aspectus astrorum, motus planetarum, & alia huiusmodi: hæc tamen subintellectâ conditione novit Angelus, nempe nisi Deus causas impediatur, consuetudinè earum cursum intervertat, sicut rogatu Josue, & in passione Christi intervertit.

II. Secundorum etiam necessariorum genus novit Angelus, positis causis. Causarum similiter positionem cognoscit tanquam effectuum sibi invicem longâ ferie succedentium, nisi à causis liberis impediatur: utrum nimirum hic post 20. annos sit futura pestis, pendet non à causis tantum naturalibus, sed & à liberis, à piorum scilicet precibus, à voluntate Angeli, qui huic loco præest, & aliis huiusmodi, quæ prævideri naturaliter ab Angelis nequeunt. De his ergo effectibus nulla esse potest controversia, quin eorum species habeat Angelus, vel ab initio congenitas, vel saltem antequam existant, cum eas cognoscat per speciem causæ.

III. Secunda conclusio: futura illa contingentia, quæ à libero arbitrio dependent, non potest cognoscere naturaliter Angelus. Hoc est fide certum, & probatur ex illo Isaia: 41. v. 23. *Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dii estis vos:* & alia huiusmodi, quæ passim in divinis literis occurrunt, per quæ Sancti Patres, & peculiariter S. Hieronymus, aperte ostendi asserunt, nulli præterquam Deo, certò innoscere futura.

IV. Deinde, nec in causâ hæc cognoscere potest Angelus, cum nihil antecederet in causâ sit, quod magis effectum liberum indicet, quam illius negationem: nec in seipsis, nam etsi concedatur habere Angelum principium efficiens creatum adæquatam cognitionis horum objectorum, sicut in multis aliis jam vidimus, non tamen ei debetur concursus ad cognitionem circa illa habendam, donec ponatur consensus alterius: si enim quando actu existunt huiusmodi actus liberi, non prius debeatur Angelo concursus ad cognitionem circa illos habendam, quam is, qui hos actus elicit, præbeat consensum, multò minus antequam existant non debetur Angelo eorum cognitio.

V. Tertia conclusio: probabilis mihi videtur cum Vasquez disp. 208. cap. ultimo, Tannero q. 3. dub. 4. num. 14. Arrubale disp. 167. & aliis, nihil obitare quo minus Angelus objecta externa præterita, immediatè & directè cognoscat, & non tantum per modum memoriæ, sive quòd ea antea viderit. Unde licet Angelus non actu videat aquilam isthic hodie volantem, aut prælium navale inter duas classes alicubi in mari commissum, poterit nihilominus hæc postea immediatè & directè cognoscere. Ratio est: nam etiam juxta adversarios, potest Angelus actum suum præteritum postea immediatè intueri, & in illo cognito objectum exter-

num perspicere, ergo eodem modo objectum quodvis præteritum videre poterit immediatè. Præterea, cum objecta præsentia possit naturaliter cognoscere, & per accidens sit, quod ad ea dum existerent non attenderet, quidni postea pro eâ differentiâ temporis, qua existerunt, poterit illa cognoscere; quòd enim transierint, non amittunt rationem objecti intellectus Angelici. Tandem, plurimarum rerum visio, successivarum scilicet, Angelo non nisi per unicum instans, aut partem proportionalem temporis deberetur, quod naturæ Angelicæ perfectioni plurimum videtur derogare.

Contrarium tenet Suarez hic, lib. 2. cap. 12. ob illud Isaia: 41. v. 22. *Priora quæ fuerunt nunciate:* ubi disputans quasi Deus cum idolis gentium, provocat ea æquè ad præterita nunciandum, ac futura. At sanè hic nequit esse illius loci sensus, cum certum sit, nec neget Suarez, demones præterita cognoscere, saltem memorativè: hæc autem cognitio ad illorum enunciationem est sufficientissima. Variæ ergo huius loci interpretationes videri poterunt apud Patrem Cornelium in caput 41. Isaia: v. 22. Illa præ cæteris apta ad rem præsentem videtur, quòd per priora velit Deus, ut ea annuntient, quæ Deus ab initio, seu ab aeterno cogitaverit, ac decreverit: quod etiam docet Pater Terentius in eundem locum, & desumptum est ex Origene.

Duobus itaque modis cognoscere potest Angelus præterita, vel immediatè & directè, in illa sola per actum clarum & intuitivum tendendo, vel per actum reflexum, quo eadem, ut à se prius cognita, repræsentat, licet per hunc etiam actum possit objectum in se clarè perspicere, & non tantum mediatè, ut voluit alii. Sicut autem supra diximus de præsentibus & futuris, ita nunc dico de præteritis, quamvis Angelus illorum etiam species à principio suæ creationis infusus accepisset, non tamen sequi, debuisset illa à principio, ob rationes jam supra positas, cognovisse.

Quamvis autem Angelus habeat species universales, seu objecta varia repræsentantes, ut postea videbimus, potest nihilominus specie aliquâ universalis, quæ equum verbi gratiâ, leonem, & alias aliquas animalium species repræsentet, uti inadæquatè, & ubi libuerit, equum solum per eam clarè cognoscere.

SECTIO DUODECIMA.

Inquiruntur nonnulla circa species, & cognitionem Angelorum: & primo quomodo Angelus cognoscat Deum.

QUÆRES primò: quomodo Angelus cognoscat Deum? quomodo inquam, nam Angelum cognoscere Deum extra omnem est controversiam, cum nihil in rerum naturâ certius, nihil evidentius sit, quam Deum esse. Dico itaque Angelum in suâ substantiâ ut in medio cognito Deum novisse: cum enim Deum tanquam terminum ordinis transcendentalis, quem ejus substantia ad eum dicit, respiciat videndo suam substantiam clarè, Deum in eâ poterit cognoscere. Et licet ad res etiam alias dicat ordinem transcendentalem, non tamen ita quasi necessariò ad illarum cognitionem

Alii suum præteritum videt immediatè Angeli, ergo & alia eodem modo videt potest.

VI. Negari ab aliis, quæ Angelus immediatè cognoscit præterita.

VII. Duobus modis cognoscere potest Angelus præterita, directè & reflexè.

VIII. Specie universalis unius potest Angelus inadequatè.

L. Angelus in suâ substantiâ, ut in medio cognito Deum.

Futura necessaria cognoscere naturaliter potest Angelus.

Deus interdum huiusmodi causarum cursum intervertit.

Secundum effectuum necessariorum genus quomodo cognoscit Angelus.

Futura à libero arbitrio dependentia, cognoscere nequit Angelus naturaliter.

Hæc futura, nec in causâ cognoscere possunt Angeli, nec in seipsis.

Objecta externa præterita cognoscere immediatè Angelus.

Deus magis ad cognitionem sui determinat, quam res alia.

II.
Substantia Angeli non est species intelligibilis Dei.

Si substantia Angeli esset medium cognitionis Dei, Deus per illam cognoscere tur clarè.

III.
Angelus speciei propriæ, & quidditativam sui habere nequit naturaliter.

Ad visionem intuitivam non requiritur, ut quis rem reflexè cognoscat ut præsentem.

IV.
Positne Angelus ab omni intellectu actu cessare.

V.
Ab omni intellectu actu cessare naturaliter nequit Angelus.

tionem determinatur, per suam substantiam, ac ad cognitionem Dei; respectus quippe ad Deum est prædicatum reliquis magis obvium: unde experientia quotidiana constat ex cuiusque creaturæ cognitione statim provenire cognitionem Dei.

Non tamen, ut volunt Thomistæ, substantia Angeli est species intelligibilis Dei, seu medium incognitum: ita Suarez lib. 2. cap. 18. Molina; Vasquez & alii. Ratio est, quia Angelus non cognoscit Deum nisi ad modum rei creatæ, ergo non eum cognoscit per suam substantiam immediatè, tanquam per medium incognitum; per suam siquidem substantiam non cognoscit Deum nisi ad modum suæ substantiæ, ergo ad hoc cognoscere debet suam substantiam: impossibile siquidem videtur, ut quis aliquid instar alterius rei cognoscat, & rem illam non cognoscat, ergo substantia Angeli ad Dei cognitionem deservit tanquam medium cognitum, seu tanquam imago Dei prius visâ, non tanquam medium incognitum. Deinde si esset medium incognitum, Deus per illam clarè & immediatè videretur, quod dici non potest, ergo Angelus Deum per suam substantiam alio conceptu cognoscere nequit, quam connotativo, seu respiciendo ipsam substantiam cognitam, alioqui videret Deum immediatè & sicut est in se.

Addo ulterius contra Scotum in 2. dist. 3. q. 9. non posse Angelum habere naturaliter speciem propriam, & quidditativam Dei; hæc namque, cum repræsentaret Deum sicuti est, foret clara & intuitiva, sicque Angelum redderet beatum; cognitio etenim speciem illam naturaliter consequens, esset visio beatifica. Nec obstat visioni intuitivæ Dei, quod hæc species Deum non repræsentaret ut præsentem: primò enim cum Deus essentialiter sit æternus, & immensus, non potest non in actu exercito illum repræsentare ut præsentem, non autem requiritur ut id præsentem in actu signato: visio enim materialis albedinis est intuitiva, licet non hoc modo in actu signato, & reflexè repræsentet albedinem ut præsentem, sed in actu solùm exercito. Deinde non video quid obstat conceptui visionis claræ & intuitivæ etiamsi videat rem ut in alio, vel loco vel tempore existentem, quam in eo ubi existit is, qui eam cognoscit; ad visionem siquidem intuitivam sufficit, si tendat in rem ut præsentem aliquâ temporis differentia existentem. Nec pro contrariâ sententiâ facit, quod objici solet de Sancto Paulo, qui post raptum recordabatur illius, quod viderat: dico enim recordatum quidem esse Sanctum Paulum, & evidenter cognovisse se vidisse Deum, postquam quod eum viderit, per hanc tamen cognitionem non novisse quidditativè Deum, sed imperfectiore, & inferiore modo, nempe abstractivè.

Quæres secundo: utrum Angelus possit ab omni actu intellectus cessare. Vasquez 1. p. d. 219. cap. 3. licet fateatur nullum esse Theologum, qui affirmet posse Angelum omni cognitione, & consequenter omni operatione vite penitus destitui, sed saltem debere persistere in cognitione sui, ipse tamen nullam ait esse repugnantiam, quo minus Angelus, & à cognitione sui, & ab omni intellectu actu cesset: quam antea sententiam tenuisse videtur Gregorius dist. 11. q. 2.

Dicendum tamen cum S. Thoma lib. 2. contra Gentes cap. 97. & communi Theologorum sententiâ, non posse Angelum naturaliter ab omni actu cessare, tum quia si id fieret, non posset ab intrinseco iterum ad cogitandum redire, nullum quippe est principium intrinsecum, à quo cogita-

tionem resumeret, esto enim dum in aliquâ cogitatione est, præsertim suprà, possit in varias alias cogitationes, speciebus longo ordine sese excitantibus, transcurrere, si tamen semel ab omni actu cesset, non est quo pacto iterum de objecto aliquo cogitet ab intrinseco, nec enim potest id imperare voluntas; primum siquidem actum intellectus nequit voluntas imperare, cum ad omnem actum voluntatis prærequiratur actus aliquis intellectus.

Licet ergo possit Angelus hujus vel illius objecti cognitionem pro libito omittere, ut communiter dicunt Theologi contra Durandum in 2. dist. 3. q. 8. asserentem Angelum semper necessariò cognoscere quicquid naturaliter cognoscere potest, nequit tamen omni cognitione naturaliter privari: prima pars probatur: nihil namque est, quod Angelum hoc modo ad usum omnium specierum necessitet: etsi enim species non sint formaliter liberæ, sicut nec intellectus, aut habitus, subsunt tamen hac in parte imperio voluntatis, magis quam sensus, quorum operationem, positâ in potentia specie impedire immediatè nequit voluntas.

Quamvis etiam Deus in actuali omnium cognitione necessariò semper persistat, hoc tamen non requiritur in Angelo, etiam respectu earum rerum, quarum habet species, tum quia ex iis aliqua parvi momenti sunt, & parum ad Angelum spectantia, tum quia res multæ sunt, quarum cognitio dolorem ei affertent, ad malum incitarent, &c. ac proinde interest illius posse ab his cogitationem ubi libuerit avertere. Secunda pars probata est supra, num. quinto.

Alia itaque cognitio est Angelo semper necessaria, maxime verò connaturale videtur, si dicamus non posse eum cessare à cognitione sui, cognoscendo siquidem suam substantiam facillè reducitur in cognitionem alterius cuiuscunque objecti, licet etenim cognoscendo aliud quodvis objectum, hoc utcumque præstare possit, non tamen ita expeditè, ac cognoscendo suam substantiam; hinc namque facillè excitatur ad suas species cognoscendas, & consequenter per eas ad omne objectum, cuius sunt repræsentativæ, repræsentandum.

Pater Suarez hic, lib. 2. cap. 35. num. 24. vult Angelum in actuali cognitione, non solum suæ substantiæ, sed etiam intellectus, quem ponit à substantiâ Angeli distinctum, & specierum, necessariò semper persistere, quod non caret probabilitate: non tamen videtur necessarium, cognitâ quippe suâ substantiâ, ad visionem suarum specierum, facillimè transire potest, maxime cum videat substantiam suam naturaliter illas petere.

Hoc ergo modo Angelus ubi de objecto aliquo cogitare desit iterum ad illius cognitionem reducitur; videndo enim suas species nunc se ad hæc nunc illâ specie utendum liberè applicat: cognoscendo etiam suam substantiam, in varias cognitiones abstractivas facillè procurrit, quæ species intuitivas naturaliter subinde excitant, quibus diversa objecta clarè cernuntur.

VI.

Angelus non semper necessario cognoscit, quicquid naturaliter cognoscere potest.

VII.

Differentia inter Deum, & Angelum, quoad actuale rerum omnium cognitionem.

VIII.

Angelus à cognitione sui videtur cessare non posse.

IX.

Non requiritur ut Angelus in actuali semper suarum specierum cognitione persistat.

X.

Quo pacto ad intermissam objecti alicujus cognitionem reducatur Angelus.